

Motion till riksdagen

1989/90:Ub89

av Roland Larsson och Lola Björkquist (c, fp)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

Det råder en svår brist på forskarutbildade företagsekonomer i Sverige. Detta förhållande utgör ett allvarligt hot mot lärarförsörjningen i företagsekonomi. Det gör också att det är mycket svårt för näringsliv och förvaltning att rekrytera högkvalificerad personal med ekonomisk inriktning för t.ex. utredningsuppgifter. Även forskningen i ämnet företagsekonomi är underdimensionerad, vilket UHÄ uppmärksammat i sin senaste anslagsframställning, i vilken tre av fyra äskade professorstjänster under anslaget till de samhällsvetenskapliga fakulteterna avsåg detta ämne. En internationellt sett allt viktigare deldisciplin som företagsstrategi finns ännu inte företrädd i Sverige.

I denna motion framläggs förslag som syftar till att reducera bristen på såväl forskarutbildning som forskning inom företagsekonomi, speciellt avseende den ovan nämnda deldisciplinen, nämligen förslag om inrättande av en professur i företagsekonomi med inriktning mot företagsstrategi vid universitetet i Linköping.

Behov av forskning och forskarutbildning i företagsekonomi

Forskarutbildning i företagsekonomi fyller två konkreta behov. Det första avser företags och organisationers behov av kvalificerad personal för bl.a. forskningsnära utredningsarbete. Det andra är universitetens behov av forskare och lärare.

Forskningsorganisationen i företagsekonomi i landet är blygsam samtidigt som företagsekonomi är det dominerande ämnet inom ekonomlinjen och internationella ekonomlinjen, två linjer som tillsammans svarar för 2 715 nybörjarplatser (av totalt 8 357 inom AES-sektorn). Till detta skall läggas att utbudet av fristående kurser i företagsekonomi är mycket omfattande.

En inom universitetet i Linköping genomförd utredning visar att grundutbildningen och forskningen inom ämnet företagsekonomi i landet kommer att möta allt större svårigheter att tillgodose behovet av kompetenta lärare och forskare. Enligt dessa beräkningar uppgår i dag det totala behovet i landet som helhet av disputerade högskolelektorer i företagsekonomi bara inom grundutbildningen till mellan 200 och 300. Det skall ställas i relation till det antal personer (ca 14) som årligen avlägger doktorandexamen i före-

tagekonomi. Totalt har inte mer än ca 270 personer disputerat i ämnet under de senaste 20 åren. I ett nationellt perspektiv bör alltså forskningen och forskarutbildningen i företagsekonomi öka.

I det regionala perspektivet är det av största vikt att högskolelektorer verksamma vid de mindre och medelstora högskolorna får möjlighet att bedriva egen forskning genom ett regelbundet samarbete med universiteten. Mellan universitetet i Linköping och högskolan i Jönköping finns ett samarbete etablerat i ämnet företagsekonomi vilket också har tagit sig uttryck i att två doktorander med grundutbildning från högskolan i Jönköping är antagna vid universitetet. Forsknings-samverkan med andra högskolor kan också komma att utvecklas. I propositionen poängteras betydelsen av att sådant forskningssamarbete etableras.

Utifrån ett lokalt perspektiv är huvudskälen till att etablera anslagsfinansierad forskning i företagsekonomi dels att en forskningsanknuten grundutbildning är en förutsättning för att kvaliteten i grundutbildningen skall kunna bibehållas, dels att tillgången till kompetenta lärare måste tryggas.

Forskning i företagsekonomi vid universitetet i Linköping

Så som forskningen inom tema bl.a. genom statsmakternas beslut kommit att inriktas och dimensioneras har möjligheterna för studerande och lärare i ämnet företagsekonomi att delta i forskarutbildning och/eller forskning inte underlättats utan snarare begränsats. Med åren har emellertid en omfattande externfinansierad forskning och forskarutbildning vuxit fram i företagsekonomi, baserad på ett fortlöpande inflöde av externa forskningsmedel. Den på detta sätt bedrivna forskningen har haft sin tyngdpunkt på problemställningar inom strategiområdet.

Strategiinriktningen innebär en fokusering på hur externa och interna betingelser samverkar när det gäller företagsutveckling. Inriktningen omfattar därmed områdena omvärlds- och konkurrensanalys, strategisk planering, affärsidé och strategiformulering, strategiskt beslutsfattande, strategiimplementering samt strategiskt ledarskap. Teoretiskt har programmet sin bas såväl i strukturekonomisk teori och marknadsteori som i organisationsteori. Inriktningen leder till en kunskapsutveckling avseende den anpassning och omorientering som alla företag och offentliga förvaltningar måste genomgå för att möta ständigt nya omvärldskrav.

Strategiområdet är en av de internationellt snabbast växande subdisciplinerna inom företagsekonomiämnet och finns företrätt som egna avdelningar med en eller flera professorer vid samtliga större "business schools" i USA och England. I Sverige saknas professorer i företagsekonomi med denna inriktning.

En professor i företagsekonomi med inriktning mot företagsstrategi skulle komplettera de vid universitetet och tekniska högskolan i Linköping redan befintliga forskningsinriktningarna industriell organisation, industriell marknadsföring och transportsystem/materialadministration på ett kraftfullt sätt.

I sin anslagsframställning för 1990/91-1992/92 hemställer UHÄ att en professor i företagsekonomi bör inrättas vid universitetet i Linköping fr.o.m.

den 1 juli 1990. Detta är den enda professuren inom de samhällsvetenskapliga fakulteterna som UFIA prioriterar inom sitt budgetförslag för 1990/91.

Mot. 1989/90
Ub89

Det finns i och för sig goda forskningspolitiska skäl för att professorstjänster har relativt ospecificerade benämningar. För att ett kvalificerat stöd till den forskning som redan vuxit fram i Linköping skall erhållas bör dock inte denna professur anges utan inskränkning utan få en inriktning mot det ovan angivna området företagsstrategi. Härigenom säkerställs också att denna för både företagets och den offentliga förvaltningens förnyelse så väsentliga forskning får en fast bas i Sverige. I sammanhanget kan nämnas att flertalet av de nya professurer som föreslås inrättade inom de samhällsvetenskapliga fakulteterna i propositionen har angivits med speciella inriktningar, varför en specialiserad ämnesbenämning för den nu aktuella professuren väl harmonierar med den i propositionen i övrigt tillämpade forskningspolitiken i detta avseende.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av en professur i företagsekonomi med inriktning mot företagsstrategi vid universitetet i Linköping.

Stockholm den 20 mars 1990

Roland Larsson (c)

Lola Björkquist (fp)